

Asociace bezpečná škola

Newsletter 2/2019

Pravidelný čtvrtletník pro členy asociace

Datum: 22. května 2019

Slovo prezidenta asociace

Vážení čtenáři

V březnu pořádal Středočeský kraj s Asociací bezpečná škola celostátní konferenci na téma Bezpečná škola. Dvoudenní konference v Nesuchyni byla finančně zajištěna Středočeským krajem a účastnický poplatek za tuto konferenci byl díky kraji pro účastníky symbolický.

Chceme poděkovat i společnosti VISK (Vzdělávací institut Středočeského kraje), která po technické stránce konferenci zcela a odborně zajistila.

Úkolem Asociace byla programová skladba. Pozvání přijali i odborníci z Ministerstva vnitra, Ministerstva školství a tělovýchovy, školský ombudsman a samozřejmě také představitelé Středočeského kraje.

Konference zaujala účastníky svým pojetím. Krátký blok přednášek jednotlivých lektorů byl koncipován jako pozvání na workshopy. Účastníci si mohli sami vybrat, který z probíhajících workshopů je pro ně zajímavý a zúčastnit se ho. Celkem bylo otevřeno devět témat, které zahrnovaly rozličné oblasti bezpečnosti.

Konference ukázala nutný posun v chápání bezpečnosti osob ve škole a školském prostředí. Je nutné vnímat rozdíl mezi plánovanou a emoční agresí. Emoční agrese je fenomén škol, na který nejsou školy systémově nastaveny. Agresivní rodič a agresivní žák jsou často skloňované pojmy při bezpečnostních analýzách škol. Některé z nich se následně objeví jako příběh v médiích. Intuitivní řešení emoční situace nemá s řízením bezpečnosti nic společného. Přípravenost na zvládání emoční agrese je jedno z témat, které budeme přinášet do škol.

V tomto vydání vám také ukážeme specifika bezpečnosti mateřských školek, které pracují s malými dětmi a mají velkou odpovědnost.

Ing. Libor Sladký

Prezident Asociace bezpečná škola

Obsah čísla 2/2019

Slovo prezidenta 1

Otázky pro ABŠ 2

Specifika bezpečnosti v MŠ 3

Z činnosti Asociace 4

Vydavatel:

Asociace bezpečná škola, z.s.

Hory 106, Karlovy Vary 360 01

+420 353 235 712

info@asociacebezpecnaskola.cz

www.asociacebezpecnaskola.cz

Otázky kladené Asociaci bezpečná škola

Je rozdíl mezi vyhodnocením ohroženosti měkkého cíle a komplexní bezpečnostní analýzou (auditem)?

Ano, jedná se v současné době o dvě rozlišné metodiky. V rámci vyhodnocení ohroženosti je základní myšlenkou říci, jak velké riziko škole hrozí. To je důležité. Komplexní bezpečnostní analýza navíc bere v potaz a měla by detailně popsat, jak jsou systémy (vzdělávání, režim a stavebně-technické prostředky) vůči definovaným hrozbám konkrétně nastaveny a schopny hrozbám účelně čelit, eliminovat je. Jinými slovy, když vám lékař řekne, že jste ohroženi infarktem, protože si nesete genetickou zátěž a na stupnici jedna až deset jste na osmé příčce, znamená to, že riziko infarktu je pro vás vysoké. Můžete, ale také něco pro snížení rizika dělat. A možná děláte. Změnili jste důsledně například stravovací návyky, sportujete a nekouříte. V tu chvíli, byť je geneticky riziko stále vysoké, je vaše ohroženost infarktem výrazně nižší, protože jste aktivně nastavili protiopatření a dodržujete je. Je tedy rozdíl mezi výší rizika a mírou ohroženosti. U komplexní bezpečnostní analýzy očekáváme, že kromě výše rizika bude zhodnocena také míra ohroženosti a rozhodně doporučeny konkrétní procesy pro eliminaci rizika. Z tohoto pohledu mohou i dvě školy ve stejném městě být diametrálně jiné.

Je součástí analýzy i hodnocení agresivity dětí, ať už vůči sobě navzájem nebo pedagogům, šikanu, užívání návykových látek, krádeže nebo vandalismus? Jak často registrujete agresí rodičů vůči personálu školy?

Asociace v rámci bezpečnostních analýz mimo jiné mapuje, kolik incidentů škola v posledních pěti letech měla i v rámci vnitřních vztahů, tedy žák x žák, žák x pedagog, pedagog x žák a rodič x žák nebo pedagog. Incidenty myslíme jak verbální útoky, tak fyzické napadení a kyberšikanu. Součástí analýzy v této části je i dotaz na OPL, krádeže a pedagogové mohou specifikovat i jiné závadové chování ve škole. Ačkoliv ve školách běží vzdělávací projekty a existují kvalitní weby s touto tematikou, je problém šikanu značný, ale to v tuto chvíli mluvíme za odbornější kolegy. A většina škol má nastaveny programy primární prevence.

Pro nás je tento jev ještě více důležitý svými možnými důsledky. V rámci našich seminářů školám představujeme jeden z aspektů bezpečnosti a tím je umění vnímat takzvané varovné signály. Řada útoků na školy se dala eliminovat, kdyby se vnímaly varovné signály. Velká řada z nich se často generuje právě na sociálních sítích budoucího „útočníka“. A útočníkem bývají často současní nebo bývalí žáci školy. Některé varovné signály by měl vnímat především učitel, jiné jsou více pochopitelné a viditelné pro spolužáky. Příkladem může být právě projev na sociálních sítích, kde učitel asi nebude zařazen ve skupině přátel. Nebude tedy mít možnost vidět projevy, které vidí lidé z dané skupiny.

Co Asociace vidí jako další problematiku je pochopení rozdílů mezi plánovanou a emoční agresí. Emoční agrese s sebou často může přinést nespokojený rodič a učitelé by měli mít definovány situace, kdy je tato hrozba reálná a mít na ni jasně nastavené modely postupů a chování. To většina škol nemá, nebo jenom ústně. Příběhů na toto téma máme opravdu mnoho a ve většině případů se dalo napadení pedagoga předejít nastavenými pravidly. Pro školy máme základní modelové situace a postupy s pravidly připraveny. Musí je vždy jen přenést do svých konkrétních podmínek.

Pokud se staví nebo rekonstruuje škola, počítá se s tím, aby byla budova řádně zabezpečená např. vhodnými dveřmi, rozvržením místností, technikou?

Máme normu prevence kriminality ve školském prostředí (ČSN 73 4400) a pokud zadavatel bude v procesu výstavby (rekonstrukce) již při zadání tuto normu vyžadovat, bude škola postavena dle zásad prevence. Žel si myslím, že se nám ji zatím moc nepodařilo dostat do povědomí projektantů. Norma je dle nás ideální tím, že sama odkazuje na další normy, které je potřeba brát v potaz a vytvářet tak bezpečnostně jednotný celek.

Hodně projektů škol je stále orientováno na ochranu majetku, nám jde ale prioritně o ochranu osob ve škole. A to je trochu jiná filozofie.

Tým Asociace bezpečná škola

Zabezpečení školských zařízení je komplex organizačních a technických prostředků, které mají specifické režimy dle druhu školního zařízení. Informace vychází z normy ČSN 73 4400, její aplikace do praxe a dlouholetých zkušeností auditorů a bezpečnostních odborníků Asociace bezpečná škola. Cílem je najít odpovědi na základní otázky zabezpečení a získat přehled o možnostech jak zabezpečení řešit.

Proč zabezpečit?

Výrazy jako terorismus, ozbrojený útočník ve škole, nastražené výbušné zařízení, vyřizování si účtů (například neúspěšný žák, naštvaný rodič), dítě jako nástroj vyřizování si účtů mezi rozvedenými rodiči (únos), krádeže nebo další mimořádné události již nejsou pouhou fikcí, ale skutečností.

V neposlední řadě, také nežádoucí odchod dítěte z budovy školy (útěky dětí). To by mělo vést zřizovatele škol a školských zařízení k zavedení zvýšených bezpečnostních opatření, a to nejen v rámci provozovaných zařízení, ale již při plánování výstavby či rekonstrukce. V běžném životě často zapínáme alarm, zamykáme prázdný dům či byt, ale prostory, kde tráví větší část dne naše děti, necháváme často nezabezpečené. Snižování bezpečnostních rizik na dosažitelné minimum je odpovědností vedoucích pracovníků a jediná možná cesta je prevence! Každé školské zařízení má svá specifika a odlišný režim. V dalších částech se proto zaměříme na stav a řešení požadavků na zabezpečení, specifické pro režim mateřských škol a školních družin.

Kdo má odpovědnost za bezpečnost?

Zřizovatelé škol jsou v souladu se zněním normy ČSN 73 4400 odpovědní za koncepci a strategii rozvoje škol. Mezi základní aspekty jejich činnosti patří bezpečnostní politika a bezpečnostní koncepce. Cílem zřizovatele by mělo být poskytnout podporu a prostředky pro ucelený koncept zabezpečení školních zařízení. Eliminace bezpečnostních rizik lze dosáhnout správným nastavením a zavedením preventivních opatření v podobě organizačně-režimových pravidel ve spojení s vhodnými technickými prostředky. Důležité je nejen vše správně nastavit, ale také

dlouhodobě udržet aktivní a aktuální. Proto je nutné využít řešení, která jsou funkční dlouhodobě a uchopitelná v praxi pro konkrétní režim.

Jaká existují řešení?

Školská zařízení jsou bohužel často řazena mezi místa s vysokou koncentrací osob, nízkou a podceňovanou úrovní zabezpečení. Zranitelnost dětí je mimořádně vysoká a hodnota, jakou představují pro svoji rodinu i celou společnost, je nevyčíslitelná. Náročnost na bezpečnostní režim a vstupní systém do mateřské školy je velmi vysoká, jelikož dochází k velké fluktuaci dospělých osob ve třech každodenních intervalech s každoroční obměnou. Každé dítě má několik oprávněných osob ke vstupu. Jedna osoba může mít oprávnění vyzvedávat několik dětí. Je velmi obtížné zajistit bezpečnost a eliminovat rizika u tak specifického a náročného provozu. Základním pilířem ke snížení bezpečnostních rizik a ochraně měkkých cílů je úplné snížení počtu vstupů do objektu a jejich celodenní uzavření. Na základě bezpečnostních auditů a dalších informací z regionů je zabezpečení mateřských škol řešeno několika způsoby:

- zamykání školky klíčem (mimo časy předávky dětí)
- domácí telefony/videotelefony (elektrický vrátný)
- vrátný (lidský faktor)
- číselné kódy
- čipové systémy
- biometrické systémy

Porovnání řešení z pohledu bezpečnosti a ergonomie

Zamykání školky (mimo časy předávky dětí), které je v praxi často aplikováno jako velmi rizikové a nesprávné řešení. V době předání dětí jsou dveře bez kontroly a volně průchozí v absolutním rozporu s bezpečnostním režimem, legislativou a metodickými pokyny. Velmi často také v rozporu se základním principem požární bezpečnosti budovy a použitím vhodných únikových cest. S ohledem na každodenní oprávněný zájem rodičů a pověřených osob vstupovat do objektu školky a nemožný odchod pedagoga ze třídy od dětí ke

vstupním dveřím v případě bezpečnostního incidentu či za účelem otevírání dveří jednotlivcům, je toto řešení nefunkční a maximálně rizikové.

Systém domácího telefonu nebo lépe videotelefonu byla jedna z mála nabízených a pro zřizovatele snadno uchopitelných variant. Avšak každodenní obsluha těchto původně do bytů určených systémů se v tak náročném provozu stala velmi rušivá ve třídě jak pro děti, tak jejich pedagogy. V prvních týdnech nového školního roku je tento systém prakticky nefunkční. Není v silách pedagoga znát nové oprávněné osoby tak, aby byl schopen vzdáleně a bezpečně otevřít vstupní dveře. V případě, že má odpovědný pedagog pochyby, nemá možnost opustit třídu a jít situaci osobně řešit, jelikož nemůže opustit svěřené děti. Nový pedagog nemá žádnou možnost vzdáleně prověřit či bezpečně poznat osobu stojící u vstupních dveřích. Ve chvíli opuštění prostoru třídy (čas trávený s dětmi na zahradě), není nikdo, kdo by elektronickému vrátnému asistoval, a tak často dochází i při instalaci těchto systémů k nedodržení a porušení bezpečnostních opatření právě v podobě volně průchozích a otevřených vstupních dveří.

Vrátný (lidský faktor) je osoba, která je správně fyzicky přítomná u vstupu, a to z důvodu dohlížení na dodržování a správné užití elektronických kontrolních systémů (kontrola nežádoucího předávání si otevřených dveří a identifikace jednotlivců). V případě, že vrátný nemá k dispozici výše uvedenou možnost elektronické identifikace, je nutné, aby při projeveném zájmu osob o vstup do budovy v době vyzvedávání dětí, byly všechny osoby prověřeny dle dokladů totožnosti a dokumentu prokazující vazbu ke konkrétnímu dítěti. Tento proces by měl být nastaven a dodržován hlavně v prvních týdnech nového školního roku, kdy do budovy vstupuje velké množství osob nových. Tyto procesy se často nastaví, avšak v praxi nejsou dodržovány.

Číselné kódy jsou jednoduchým systémem, který by při správném nastavení (každý rodič, oprávněná osoba = unikátní kód) mohl fungovat i bezpečně, ale v reálném nasazení je to často jedno z nejméně bezpečných řešení. Číselnou podobu klíče lze předat pouhým ústním sdělením. Velmi často číselnou kombinaci znají i děti a školka nemá

žádnou šanci mít vstupní dveře pod kontrolou. Často je praxe taková, že je zaveden jednotný číselný kód (znám například celému sídlíšti) nebo je nastaven stejný kód po několik let, jenž je viditelně vymačkáán na klávesnici.

Čipové systémy jsou sofistikovanějším způsobem zabezpečení vstupu do objektu. Přesto jsou to systémy, které jsou v praxi určené do firem pro docházku zaměstnanců, kde mají většinou technika či personalistu, který se udržením aktuálnosti přístupů plnohodnotně zabývá. Jedná se o variantu čipového systému (terminály), které nejsou vybaveny správou (ovládáním) odpovídající náročnému provozu mateřských škol. Z toho vznikají bezpečnostní incidenty. Rodiče vlastní vstupní čip do mateřské školy i přesto, že děti již dochází do školy základní. Je nutné přehledně a snadno udržet aktuálnost aktivních přístupů v souvislosti a vazbě na konkrétní dítě. Efektivním řešením je využití sofistikovaného vstupního systému řešeného přímo na míru školnímu zařízení, reflektující náročný specifický provoz. Nutná je také uživatelská přívětivost dodávaných systémů.

mobilního telefonu nebo u firemních docházkových systémů. Hlavní výhodou je absolutní bezpečnost bez možnosti zneužití přístupu jako u ostatních metod zabezpečení. Kombinované systémy (biometrie a čipy) se sofistikovanou správou uživatelů představují ideální řešení zabezpečení osob v daném místě.

Vyjádření experta asociace

Z bezpečnostních auditů a zkušeností odborníků Asociace bezpečná škola vychází, že zabezpečení je komplex opatření, při kterém největší část tvoří tzv. režimová opatření právě v kombinaci s dalším vhodným technickým řešením. Sebelepší technické zabezpečení nebo režimové opatření budou nefunkční, pokud do procesu nebudou zapojeny všechny dotčené osoby (zřizovatelé, rodiče, pedagogové). Cílem je přijmout za vlastní alespoň minimální standardy bezpečnosti, protože bez tohoto vnitřního postoje bude celková ochrana školních zařízení velmi problematická.

Nevyhazujte peníze za nefunkční systémy jenom pro to, abyste měli NĚCO!

Biometrické systémy jsou vyspělé soudobé technologie používané pro identifikaci osob. Často jde o kombinaci šablony otisku prstů a čipového řešení. Důraz je kladen na uživatelskou přívětivost a bezpečnost systému. Šablona otisku prstů je již dnes běžně používána například k odemčení

Investujte do zabezpečení, ale s ohledem na kvalitu zabezpečení, její využitelnost v budoucnu a ergonomii použití v provozu. Jak již bylo výše popsáno, velká část systémů má svá omezení a některé jsou dokonce proti základním pravidlům požární bezpečnosti. Přesto je možné na trhu najít specializované

systémy primárně určené pro mateřské školy či režim školních družin. Seznam doporučených řešení a opatření najdete na stránkách Asociace bezpečná škola v sekci „Pro mateřské školy“.

Doporučení Asociace bezpečná škola, která vychází z ČSN 73 4400

Bylo by chybou myslet si, že pouhá instalace technických prostředků vyřeší Vaši bezpečnost. Bude nutné zamyslet se nad režimem provozu školského zařízení a zavést do praxe režimová a organizační opatření a vyžadovat jejich dodržování na pedagogickém sboru, provozních zaměstnancích, žácích, rodičích či klientech. Komplexní pohled na bezpečnost školského zařízení vám poskytne odborný audit. V auditu najdete nejenom přehled aktuálního stavu zabezpečení a přehled hrozeb, ale také doporučení vhodných režimových opatření a použitelných technických prostředků.

Nutná spolupráce se zřizovatelem

Cílem tohoto článku je informovat odpovědné vedoucí pracovníky a pomoci zřizovatelům zorientovat se ve vhodných technickoorganizačních opatřeních a nabízených možnostech. Vhodné řešení by mělo být vybráno v úzké spolupráci zřizovatele a vedení školy s cílem eliminovat veškerá bezpečnostní rizika. Technologie se velmi rychle vyvíjí a je nutné uchopit řešení, která dokážou splnit Vaše požadavky.

Výhled a trendy do budoucna

Jednoznačným trendem do budoucna je kombinace nových bezpečnostních technologií, nastavení a dodržování režimových opatření. Každá část samostatně nebude nikdy fungovat tak, jak by měla. Technologie přináší mnoho nových možností, jak tyto opatření jednoduše aplikovat a vynutit jejich dodržování, což vede k zásadnímu zvýšení bezpečnosti školských zařízení. Požadujte technologie, které jsou určeny pro konkrétní zařízení, splňující Vaše požadavky na bezpečnost, ergonomii provozu a využití v budoucnu.

Autor článku: Ing. Petr Magdálek,
Comfis s.r.o.

COMFIS

Od roku 2015 do konce roku 2018:

- Přes 6.500 lidí navštívilo semináře a konference pořádané Odborem prevence kriminality MV ČR spolu s Asociací bezpečná škola.
- Bylo provedeno 140 auditů škol a školských zařízení v rámci ČR.
- Téměř 2.600 osob ze 42 škol zúčastnilo nácviků na útok ozbrojeného útočníka za účasti složek IZS.
- Bylo proškoleny 12 bezpečnostních auditorů. (v roce 2019 již proběhl další kurz)
- Více než 30 středních škol nechalo zpracovat komplexní bezpečnostní projekt.

Vybrané školy prochází projektem „Útočník ve školském prostředí“ kde kromě teoretického vzdělávání jsou pedagogové (bez dětí) vzděláváni i prakticky v traumatologii a s Policií ČR modelují čtyři mimořádné situace a reakci na ně.

Fota z akcí pořádaných Asociací bezpečná škola

Celostátní dvoudenní konference v Nesuchyni (19-20.3.2019)

Konference se skládala z úvodních přednášek a celkem devíti pracovních workshopů na bezpečnostní témata pohledem různých úhlů a specifik. Posluchači si sami mohli zvolit, které workshopy navštíví.

Poděkování patří Středočeskému kraji jako pořadateli a finančnímu zaštitěni, Vzdělávacímu institutu středočeského kraje za vlastní technickou organizaci. Asociace byla kompletně odpovědná za programovou skladbu a lektory. Těmi byly jak představitelé státu (MV, MŠMT, školský ombudsman, vedení SČ kraje a další), tak odborníci z bezpečnostních řad.

Fota z akcí pořádaných Asociací bezpečná škola

Středočeský kraj

